

Bijlage Wie is de trol? Extra opdrachten

Introductie: Het begin van internet

Het web ontstond omdat wetenschappers en bibliothecarissen makkelijker informatie via computers wilden uitwisselen. Lees meer op NEMO Kennislink: <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/zo-was-het-web-niet-bedoeld/>

Wil je eens echt ervaren hoe het 'surfen' er begin jaren negentig aan toe ging? De [WorldWideWeb-browser](#) is via de website van CERN nog altijd te gebruiken.

Nederland speelde een leidende rol in de ontwikkeling van het internet in Europa, en dan met name enkele internetpioniers. Lees meer op NEMO Kennislink: <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/en-toen-was-er-internet/>

Hoofdstuk 1: Eerste online discussies

Om te zien hoe het internet is geïntegreerd in onze maatschappij kun je ook naar verschuivingen in onze internetwoordenschat kijken. Vroeger zeiden mensen nog zoiets als 'ik ga even internetten', omdat dat een activiteit op zich was en je er moeite voor moest doen – er was zelfs een inbelgeluid voordat de verbinding met het internet tot stand kwam. Lees meer over internetwoorden op NEMO Kennislink.

Opdracht: Maak de internetwoordenquiz in dit artikel. <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/online-is-het-nieuwe-normaal/>

Ken jij het inbelgeluid nog? <https://www.rtlnieuws.nl/editienl/laatste-videos-editienl/video/4901766/ken-jij-het-inbelgeluid-voor-internet-nog>

Hoofdstuk 2: Steeds meer meningen

Wat doet een trol? En hoe kun je trolaccounts herkennen? Lees meer op Mediawijs:

- <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/zo-herken-je-trollen-nepprofielen>
- <https://www.mediawijsheid.nl/veelgestelde-vraag/wat-hebben-bots-en-trollenlegers-te-maken-met-nepnieuws/>

Hoe herken je een trol? https://www.youtube.com/watch?v=_wWlyUp1vX4&t=76s

Opdracht: Schrijf in tweetallen op waaraan je een trolaccount kunt herkennen en bespreek de herkenningpunten klassikaal.

Hoofdstuk 3: Nieuwe oplossingen

Opdracht: Bekijk in tweetallen de meest recente reacties in een actieve appgroep op je telefoon. Welke bedoeling hebben de schrijvers van deze reacties? Zijn de reacties bijvoorbeeld informatief? Wil iemand meer weten? Draagt iemand oplossingen aan voor een probleem? Wil iemand grappig zijn? Wordt er gediscussieerd en zo ja, worden er goeie argumenten gebruikt?

Lees meer over argumentatievalkuilen en redeneringsfouten:

<https://www.nemokennislink.nl/publicaties/ook-online-geldt-wie-stelt-moet-bewijzen/>

Hoofdstuk 4: Een 'goede' discussie

In offlinegesprekken gebruiken mensen meer woorden die onzekerheid uitdrukken, waardoor hun beweringen minder hard overkomen dan in onlinegesprekken. Ook laten we in een offlinegesprek voortdurend aan onze gesprekspartner merken dat we naar diegene luisteren, wat veel minder gebeurt in een onlinegesprek. Opdracht voor de leerlingen: schrijf de verschillen op tussen online en offlinecommunicatie naar aanleiding van dit artikel en je eigen bevindingen.

<https://www.nemokennislink.nl/publicaties/online-lijkt-niet-naar-elkaar-te-worden-geluisterd/>

Hoe je je online hoort te gedragen staat beschreven in de zogenaamde 'netiquette' (een samenvoeging van de woorden netwerk en etiquette).

Opdracht: Vergelijk een aantal netiquettes die je online kunt vinden, en haal er in tweetallen de belangrijkste regels uit. Voorbeelden:

- <https://www.klascement.net/downloadbaar-lesmateriaal/109585/nettiquette/>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Nettiquette>

Hoofdstuk 5: Hulp van de bot

Leerlingen moeten zich ervan bewust zijn dat AI zeer breed wordt ingezet en dat het modereren van onlinereacties slechts één voorbeeld is waar kunstmatige intelligentie wordt gebruikt. Om een breder begrip te krijgen van AI kunnen leerlingen de volgende explainer bekijken:

Explainer (kort filmpje): Wat is AI? https://www.youtube.com/watch?v=TSbHrkwD_cA

Opdracht: Als verwerkingsopdracht kun je leerlingen vragen om zoveel mogelijk voorbeelden op te schrijven waarin AI wordt toegepast en die klassikaal te bespreken.

Hoofdstuk 6: De gevaren van AI

Lees over de voor- en nadelen van AI:

- <https://www.mediawijsheid.nl/kunstmatigeintelligentie/>
- <https://www.mediawijsheid.nl/algoritmes/>

Filmpje (7 minuten 25 seconden): Wat is een algoritme? <https://www.youtube.com/watch?v=8wcJAIU3drs&t=256s>

Opdracht: Schrijf in tweetallen de voor- en nadelen van AI op en bespreek ze klassikaal.

Hoofdstuk 7: De ideale wereld

Algoritmes worden getraind op basis van grote hoeveelheden data. En die data zijn afkomstig van mensen die per definitie vooroordelen (bias) hebben. Het is dus niet zo gek dat die grote databestanden ook een zekere bias bevatten. Soms gaat het daarbij om schadelijke vooroordelen. AI-onderzoekers proberen die vooroordelen uit de algoritmes te halen, onder meer door data te verzamelen uit alle lagen van de bevolking, maar ook door algoritmes in te zetten om denigrerende woorden op te sporen in databases. Lees verder op NEMO Kennislink:

- <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/hoe-kunnen-we-leren-van-discriminerende-algoritmes/>
- <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/zo-neemt-ai-een-beslissing/>

Opdracht: Schrijf in tweetallen op hoe onderzoekers proberen vooroordelen uit algoritmes te halen.

Begrippenlijst

Algoritme: Een algoritme is een wiskundige formule. In programmeertaal is het een instructie, een stukje code, om een probleem om te lossen. Een algoritme vormt de basis van kunstmatige intelligentie. Lees meer: [Hoe beïnvloeden algoritmes wat jij op internet ziet? \(mediawijsheid.nl\)](http://mediawijsheid.nl/Hoe-beinvloeden-algoritmes-wat-jij-op-internet-ziet?)

Artificiële Intelligentie: AI is de intelligentie waarmee machines, software en apparaten zelfstandig problemen oplossen. Zij imiteren hierbij het denkvermogen van de mens. Lees meer: [De voordelen én risico's van kunstmatige intelligentie / AI op een rij \(mediawijsheid.nl\)](http://mediawijsheid.nl/De-voordelen-en-risico's-van-kunstmatige-intelligentie-AI-op-een-rij)

Black box: gezegd van bijvoorbeeld een algoritme. We weten niet precies welke patronen het computermodel gebruikt om voorspellingen te doen.

Complottheorie: een verklaring van een belangrijke gebeurtenis die wordt geweten aan een samenzwering (complot). Het gaat om een verklaring die niet op wetenschappelijk bewijs berust.

Constructiviteit: opbouwendheid. *Een constructieve bijdrage:* een bijdrage die een waardevolle bijdrage levert aan de discussie. *Constructiviteitsbot:* software (een algoritme) die is getraind om constructieve bijdragen in een discussie te herkennen.

Deep learning: het computermodel wordt getraind op heel veel data en ontdekt daarin zelf patronen die het vervolgens gebruikt om nieuwe data te voorspellen. Deze vorm van 'machine learning' is geïnspireerd op de werking van het menselijk brein.

Moderator: iemand die de discussie in goede banen leidt. Nieuwsplatforms hebben moderators in dienst om de reacties van gebruikers in de gaten te houden en soms te verwijderen.

Participatiejournalistiek: vorm van journalistiek waarbij interactie plaatsvindt met de lezers.

Toxiciteit: giftigheid, schadelijkheid. *Toxische reactie:* schadelijke (bv haatdragende) reactie.

Trol: persoon die vaak berichten plaatst om onrust te zaaien. De teksten van een trol zijn vaak misleidend of beledigend. Lees meer: [https://nl.wikipedia.org/wiki/Trol_\(internet\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Trol_(internet))